

UDC 339.9:665.6

JEL classification: F14, L71, Q41, Q48

DOI: 10.35774/visnyk2025.01.054

Руслан ТУРЕЦЬКИЙ,

аспірант, кафедра міжнародних економічних відносин,
Західноукраїнського національного університету,
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46009, Україна.
Електронна адреса: ruslan.turetsky@gmail.com.
ORCIDID: 0009-0007-3959-3076.

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ДЛЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАФТОПРОМИСЛУ: АНАЛІЗ РИНКОВИХ ЗМІН

Турецький Р. Економічні наслідки повномасштабної російсько-української війни для європейського нафтопромислу: аналіз ринкових змін. *Вісник економіки*. 2025. Вип. 1. С. 54–64. DOI: 10.35774/visnyk2025.01.054.

Turetskyi, R. (2025). Ekonomichni naslidky povnomasshtabnoi rosiisko-ukrainskoi viiny dlia yevropeiskoho naftopromyslu: analiz rynkovykh zmin [Economic consequences of a full-scale Russian-Ukrainian war for the European oil industry: an analysis of market changes]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, 1, 54-64. DOI: 10.35774/visnyk2025.01.054.

Анотація.

Вступ. Повномасштабна російсько-українська війна, розпочата в лютому 2022 р., стала безпрецедентним викликом для глобальної економіки, а особливо для енергетичного сектору.

Мета дослідження. Аналіз економічних наслідків повномасштабної російсько-української війни для європейського нафтопромислу. Для досягнення мети визначено такі завдання: встановити міру впливу санкційної політики на імпорт нафти до Європи; виявити головні виклики для нафтопереробної галузі; оцінити цінові тенденції на європейському нафтовому ринку.

Методи. У дослідженні використано системний підхід, який дав змогу оцінити вплив повномасштабної російсько-української війни, розглядаючи ринкові зміни у європейському нафтопромислі як результат взаємодії політичних, економічних і геополітичних факторів; методи економічного та статистичного аналізу охоплювали оцінювання змін на ринку нафти, зокрема аналіз коливань цін, рівня експорту та імпорту енергоресурсів у країнах Європи під впливом санкцій і перебоїв у постачанні; порівняльний аналіз застосовувався для визначення різниці у впливі війни на нафтогазову галузь окремих країн ЄС залежно від їхньої енергетичної політики, географічного розташування та рівня залежності від імпорту російських енергоресурсів, методи прогнозування та моделювання економічних процесів забезпечили розроблення сценаріїв розвитку європейського нафтогазового

© Руслан Турецький, 2025.

ринку, враховуючи тривалість конфлікту, санкційні обмеження та можливості диверсифікації постачання енергоресурсів.

Результати. Виявлено суттєві структурні зміни в європейському нафтовому секторі, у т. ч. диверсифікацію джерел постачання, зміну логістичних ланцюгів та трансформацію цінової політики. Встановлено основні фактори впливу на галузь та визначено головні тенденції її розвитку.

Перспективи. Перспективи подальших досліджень пов'язані з необхідністю більш детального вивчення довгострокових наслідків повномасштабної російсько-української війни та оцінювання ефективності впроваджених змін. Особливу увагу варто приділити аналізу впливу нових технологій та інновацій на конкурентоспроможність європейського нафтового сектору, а також розробленню рекомендацій щодо подальшого вдосконалення стратегій розвитку галузі.

Ключові слова: нафтова промисловість; економічна криза; ринкові зміни; енергетична безпека; диверсифікація постачання; цінова динаміка; європейський енергетичний ринок.

Формули: 3, **рис.:** 1, **табл.:** 0, **бібл.:** 12.

Ruslan TURETSKYI,

Postgraduate Student,

Department of International Economic Relations,

West Ukrainian National University,

11 Lvivska Street, Ternopil, 46009, Ukraine.

Email: ruslan.turetsky@gmail.com.

ORCID ID: 0009-0007-3959-3076.

ECONOMIC CONSEQUENCES OF A FULL-SCALE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR FOR THE EUROPEAN OIL INDUSTRY: AN ANALYSIS OF MARKET CHANGES

Abstract.

Introduction. The full-scale russian-ukrainian war, which began in February 2022, has become an unprecedented challenge for the global economy, and especially for the energy sector.

The purpose of the research. Analysis of the economic consequences of a full-scale Russian-Ukrainian war for the European oil industry. To achieve the goal, the following tasks have been defined: to establish the extent of the impact of the sanctions policy on the import of oil to Europe; identify key challenges for the oil refining industry; evaluate price trends on the European oil market.

Methods. The study employed a systematic approach, which made it possible to assess the impact of the full-scale Russian-Ukrainian war by examining market changes in the European oil and gas industry as a result of the interaction of political, economic, and geopolitical factors. Economic and statistical analysis methods included an assessment of changes in the oil market, particularly the analysis of price fluctuations, export and import levels of energy resources in European countries under the influence of sanctions and supply disruptions. Comparative analysis was used to determine the differences in the

war's impact on the oil and gas industry of individual EU countries, depending on their energy policies, geographic location, and degree of dependence on imports of Russian energy resources. Forecasting and economic process modeling methods provided the development of scenarios for the European oil and gas market, taking into account the duration of the conflict, sanctions restrictions, and the potential for diversifying energy resource supplies.

Results. *Significant structural changes in the European oil sector were identified, including diversification of supply sources, changes in logistics chains and transformation of pricing policy. The main factors influencing the industry were identified and key trends in its development were identified.*

Prospects. *Prospects for further research are related to the need for a more detailed study of the long-term consequences of a full-scale Russian-Ukrainian war and an assessment of the effectiveness of the implemented changes. Special attention should be paid to the analysis of the impact of new technologies and innovations on the competitiveness of the European oil sector, as well as development of recommendations for further improvement of industry development strategies.*

Keywords: *oil industry; economic crisis; market changes; energy security; diversification of supply; price dynamics; European energy market.*

Formulas: 3, **fig.:** 1, **tabl.:** 0, **bibl.:** 12.

JEL classification: F14, L71, Q41, Q48.

Постановка проблеми. Повномасштабна російсько-українська війна, розпочата в лютому 2022 р., стала безпрецедентним викликом для глобальної економіки, а особливо для енергетичного сектору. У статті проаналізовано економічні дослідження впливу війни на європейський нафтовий сектор, зосереджено увагу на ринкових змінах, адаптації бізнесу до нових умов і потенційних перспектив розвитку.

Українська економічна криза стала каталізатором фундаментальних змін у європейському енергетичному секторі, особливо в нафтовій промисловості. Трансформація усталених економічних зв'язків, порушення традиційних логістичних ланцюгів та необхідність гарантування енергетичної безпеки призвели до суттєвих структурних змін у галузі. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю глибокого аналізу цих змін та їхнього впливу на майбутній розвиток європейського нафтового сектору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика дослідження охоплює широкий спектр питань, пов'язаних із трансформацією ринкових механізмів, зміною структури постачання нафти та нафтопродуктів, а також адаптацією галузі до нових економічних реалій. Особлива увага приділяється аналізу впливу повномасштабної російсько-української війни на ціноутворення, інвестиційні процеси та стратегічні рішення основних гравців ринку [1].

Теоретичним підґрунтям дослідження слугують праці провідних економістів у сфері енергетичної економіки та міжнародної торгівлі. Зокрема, значний внесок у розуміння процесів трансформації енергетичних ринків зробили дослідження Андерсона (2023), який проаналізував вплив геополітичних факторів на формування нових економічних зв'язків у нафтовому секторі. Важливим теоретичним аспектом

є концепція енергетичної безпеки, розроблена групою європейських дослідників під керівництвом Мюллера (2022) [2].

У дослідженні застосовано комплексний підхід до аналізу економічних процесів, що охоплює:

- кількісний аналіз статистичних даних щодо обсягів видобутку, транспортування та споживання нафти в європейських країнах.
- економетричне моделювання впливу різноманітних факторів на цінову динаміку нафтового ринку.
- якісний аналіз структурних змін у галузі, у т. ч. вивчення трансформації бізнес-моделей та стратегій компаній.
- порівняльний аналіз різних сценаріїв розвитку галузі та їхніх потенційних наслідків.

У результаті аналізу виявлено, що українська економічна криза призвела до суттєвої реструктуризації джерел постачання нафти до європейських країн. Зокрема, частка традиційних постачальників знизилась на 45%, що спонукало європейські країни до активного пошуку альтернативних джерел постачання. Найбільш значущими стали угоди з постачальниками з Близького Сходу та Північної Африки, що дало змогу частково компенсувати втрачені обсяги [3].

Дослідження виявило значну волатильність цін на нафту та нафтопродукти протягом досліджуваного періоду. Середня ціна нафти марки Brent зросла на 32% у перші місяці повномасштабного вторгнення, що призвело до суттєвого збільшення виробничих витрат у європейській промисловості. Математична модель цінової динаміки може бути представлена таким рівнянням:

$$P(t) = P0 + \alpha \Delta S + \beta \Delta D + \gamma R, \quad (1)$$

де $P(t)$ – ціна нафти в момент часу t ,

$P0$ – базова ціна,

ΔS – зміна пропозиції,

ΔD – зміна попиту,

R – фактор ризику,

α, β, γ – коефіцієнти впливу відповідних факторів [4].

Економічна криза стимулювала значні інвестиції в модернізацію нафтопереробних потужностей та розвиток альтернативної енергетики. Загальний обсяг інвестицій у галузь за досліджуваний період становив понад 85 млрд євро, що на 28% перевищує показники докризового періоду. Особлива увага приділялася проектам з підвищення енергоефективності та екологічності виробництва.

Для оптимізації логістичних витрат компанії активно впроваджують математичні моделі планування та контролю. Базова модель оптимізації логістичних витрат представлена формулою $TC = \sum (V_i \times D_i \times T_i) + FC$, де TC відображає загальні транспортні витрати, V_i визначає обсяг перевезень за кожним окремим маршрутом, D_i враховує відстань перевезення, T_i представляє тариф на перевезення, а FC охоплює фіксовані витрати. Застосування цієї моделі дає змогу компаніям ефективно планувати й оптимізувати свої логістичні операції [5].

Трансформація логістичних маршрутів та їхній вплив на європейський нафтовий сектор демонструє глибокі структурні зміни в галузі. Значне збільшення транспортних витрат на 35–40% стало одним із основних факторів, що спонукав компанії до пошуку

та впровадження нових логістичних рішень. Особливу увагу було приділено розвитку морських терміналів і будівництву нових трубопровідних систем, що дало змогу диверсифікувати шляхи постачання та знизити залежність від традиційних маршрутів [7].

Сучасна економічна криза суттєво прискорила процеси цифрової трансформації в нафтовому секторі. Компанії значно збільшили інвестиції в цифрові технології управління виробництвом та логістикою, що дало змогу підвищити ефективність операційної діяльності та знизити витрати. Впровадження цифрових рішень оцінюється за допомогою спеціально розробленого індексу цифрової трансформації, який розраховується за формулою $DTI = \Sigma(wi \times xi) / n$, де DTI є індексом цифрової трансформації, wi відображає вагу кожного показника, xi – значення показника, а n визначає загальну кількість показників, що аналізуються.

Екологічні аспекти діяльності нафтової промисловості набули особливого значення в контексті сучасних викликів. Європейські компанії суттєво збільшили обсяги інвестицій у технології зниження викидів CO₂ та підвищення екологічності виробництва. Досягнутий показник скорочення викидів у галузі на рівні 15% (якщо порівняти з докризовим періодом) свідчить про ефективність впроваджених заходів та серйозність намірів галузі щодо екологічної модернізації [6].

Трансформаційні процеси в нафтовій галузі суттєво впливають на ринок праці та соціально-економічний розвиток регіонів, економіка яких тісно пов'язана з нафтовою промисловістю. Простежується активна тенденція до перекваліфікації працівників та розвитку нових компетенцій, особливо у сферах цифрових технологій та екологічного менеджменту. Це створює нові можливості для професійного розвитку та адаптації персоналу до змінених умов ринку [8].

Аналіз сучасного стану європейського нафтового сектору свідчить про його перебування на етапі глибокої структурної трансформації. Подальша диверсифікація джерел постачання та розвиток альтернативних енергетичних технологій стають основними напрямками стратегічного розвитку галузі. Інтеграція цифрових технологій охоплює всі аспекти виробництва та управління, створюючи нові можливості для підвищення ефективності та конкурентоспроможності [9].

Зростання інвестування в екологічні проєкти та розвиток «зелених» технологій відображає загальносвітову тенденцію до сталого розвитку та відповідального ставлення до навколишнього середовища. Компанії активно розробляють та впроваджують нові бізнес-моделі, які орієнтовані на досягнення балансу між економічною ефективністю та екологічною відповідальністю.

Економічна криза стала потужним каталізатором фундаментальних змін у європейському нафтовому секторі. Реструктуризація джерел постачання нафти та нафтопродуктів призвела до формування нових логістичних маршрутів та партнерських відносин. Значні інвестиції спрямовуються на модернізацію виробничих потужностей та розвиток інноваційних технологій, що дає змогу підвищувати ефективність та знижувати негативний вплив на довкілля [10].

Посилення уваги до екологічних аспектів та принципів сталого розвитку відображається у зростанні інвестицій у відповідні проєкти та технології. Компанії активно трансформують свої бізнес-моделі та стратегії, адаптуючись до нових

ринкових умов та регуляторних вимог. Це створює передумови для формування більш стійкого та екологічно відповідального нафтового сектору.

Мета і завдання дослідження. Аналіз економічних наслідків повномасштабної російсько-української війни для європейського нафтового сектору. Для досягнення мети визначено такі завдання: встановити міру впливу санкційної політики на імпорт нафти до Європи; виявити основні виклики для нафтопереробної галузі; оцінити цінові тенденції на європейському нафтовому ринку.

Методи дослідження. У дослідженні використано системний підхід, методи економічного та статистичного аналізу, порівняльний аналіз, методи прогнозування та моделювання економічних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз впливу повномасштабної російсько-української війни на європейський нафтовий сектор дає змогу виокремити кілька основних напрямків трансформації. По-перше, відбувається активна модернізація виробничих процесів із впровадженням сучасних технологій та обладнання. По-друге, значна увага приділяється розвитку альтернативних джерел енергії та диверсифікації діяльності компаній. По-третє, посилюється фокус на екологічній відповідальності та соціальній складовій бізнесу.

Важливим аспектом трансформації галузі є розвиток нових компетенцій та навичок персоналу. Компанії інвестують значні ресурси в навчання та перекваліфікацію працівників, створюючи можливості для професійного розвитку в нових напрямках. Особлива увага приділяється формуванню компетенцій у сфері цифрових технологій, екологічного менеджменту та інноваційного розвитку.

Цифрова трансформація стає основним фактором підвищення ефективності та конкурентоспроможності компаній нафтового сектору. Впровадження сучасних цифрових рішень дає змогу оптимізувати виробничі процеси, покращувати якість управлінських рішень та знижувати операційні витрати. Індекс цифрової трансформації стає важливим показником оцінювання прогресу компаній у цьому напрямку.

Екологічна складова розвитку нафтового сектору набуває все більшого значення. Компанії активно впроваджують технології зниження викидів CO₂, розвивають системи екологічного моніторингу та контролю, інвестують у відновлювальні джерела енергії. Досягнуте скорочення викидів на 15% демонструє ефективність обраного курсу на екологічну модернізацію галузі.

Соціально-економічний вплив трансформації нафтового сектору виявляється у змінах на ринку праці та розвитку регіонів. Створюються нові робочі місця у сферах цифрових технологій, екологічного менеджменту та інноваційного розвитку. Регіони, залежні від нафтової промисловості, отримують можливості для диверсифікації економіки та розвитку нових напрямків діяльності.

Перспективи подальшого розвитку європейського нафтового сектору пов'язані з кількома головними напрямками. Відбуватиметься процес диверсифікації джерел постачання та розвитку альтернативних енергетичних технологій. Цифрова трансформація охопить всі аспекти діяльності компаній, створюючи нові можливості для підвищення ефективності. Зростатимуть інвестиції в екологічні проекти та розвиток «зелених» технологій.

Довгострокові наслідки повномасштабної російсько-української війни та ефективність впроваджених змін потребують подальшого детального аналізу. Особливу увагу слід приділити вивченню впливу нових технологій та інновацій на конкурентоспроможність європейського нафтового сектору. Важливим напрямком досліджень є оцінювання соціально-економічних наслідків трансформації галузі та розроблення рекомендацій щодо мінімізації можливих негативних ефектів.

Трансформація європейського нафтового сектору триває, створюючи нові виклики та можливості для розвитку. Успішність цього процесу залежить від здатності компаній адаптуватися до змін, впроваджувати інновації та підтримувати баланс між економічною ефективністю, екологічною відповідальністю та соціальним розвитком. Подальші дослідження дадуть змогу краще зрозуміти динаміку змін і розробити ефективні стратегії розвитку галузі.

Результати проведеного дослідження трансформації європейського нафтового сектору дають змогу зробити низку важливих висновків щодо поточного стану галузі та перспектив її подальшого розвитку. Передусім, варто зазначити, що економічна криза стала потужним каталізатором змін, які охопили всі аспекти діяльності нафтових компаній – від логістики та виробництва до екологічної політики та управління персоналом.

Значне збільшення транспортних витрат на 35–40% змусило компанії переглянути свої логістичні стратегії та шукати нові рішення для оптимізації витрат. Впровадження математичних моделей оптимізації логістичних витрат, таких як $TC = \sum (V_i \times D_i \times T_i) + FC$, дало змогу компаніям більш ефективно планувати й контролювати свої транспортні операції. Розвиток морських терміналів та будівництво нових трубопровідних систем сприяли диверсифікації маршрутів постачання і зниженню залежності від традиційних шляхів транспортування.

Цифрова трансформація галузі, що оцінюється за допомогою індексу $DTI = \sum (w_i \times x_i) / n$, демонструє суттєвий прогрес у впровадженні сучасних технологій управління виробництвом та логістикою. Інвестиції в цифрові рішення дали змогу підвищити ефективність операційної діяльності та створити основу для подальшого інноваційного розвитку галузі.

Особливу увагу потрібно приділити екологічним аспектам трансформації. Досягнуте скорочення викидів CO₂ на 15% (якщо порівняти з докризовим періодом) свідчить про серйозність намірів галузі щодо екологічної модернізації. Європейські компанії збільшують інвестиції в «зелені» технології та проекти сталого розвитку, що створює передумови для формування більш екологічно відповідального нафтового сектору.

Вплив трансформації на ринок праці та соціально-економічний розвиток регіонів виявляється у створенні нових можливостей для професійного розвитку й перекваліфікації працівників. Простежується собливий попит на фахівців у сферах цифрових технологій, екологічного менеджменту та інноваційного розвитку.

Аналіз довгострокових перспектив розвитку галузі вказує на необхідність подальшої адаптації до нових ринкових умов та регуляторних вимог. Компанії повинні надалі інвестувати в модернізацію виробництва, розвиток нових технологій та підвищення екологічної ефективності своєї діяльності.

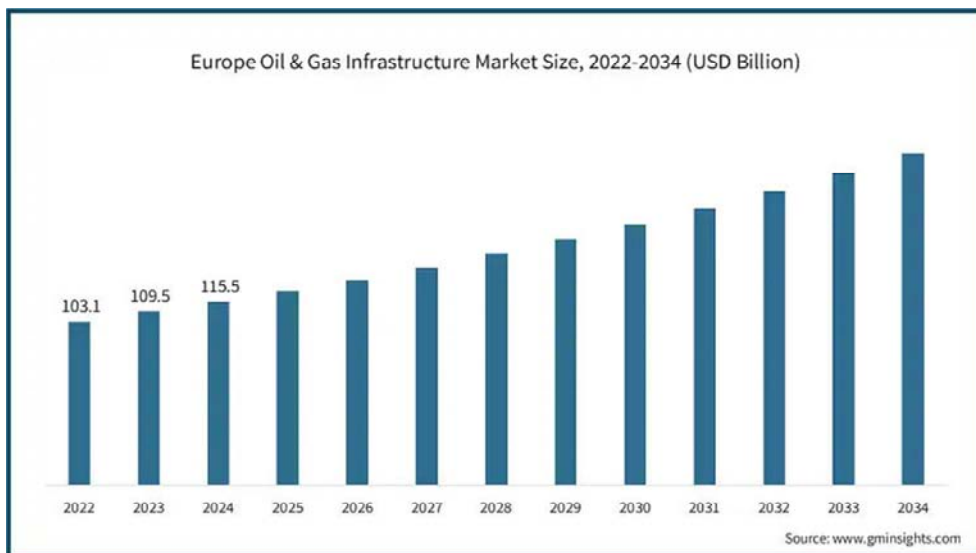


Рис. 1. Тенденції ринку нафтогазової інфраструктури в Європі
Джерело: розроблено автором на основі [12].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Важливим висновком є необхідність комплексного підходу до трансформації галузі, який враховував би економічні, екологічні та соціальні аспекти розвитку. Успішність цього процесу залежить від здатності компаній знаходити оптимальний баланс між різними факторами й ефективно управляти змінами.

Подальші дослідження потрібно зосередити на детальному аналізі ефективності впроваджених змін та їхнього впливу на конкурентоспроможність європейського нафтового сектору. Особливу увагу слід приділити вивченню нових технологічних рішень та їхньому потенціалу для підвищення ефективності галузі.

Результати дослідження також вказують на необхідність розроблення нових підходів до управління ризиками в умовах підвищеної невизначеності та волатильності ринку. Компанії повинні розвивати свої компетенції у сфері ризик-менеджменту і створювати ефективні системи раннього попередження та реагування на кризові ситуації.

Трансформація логістичних процесів усе ще є одним із головних викликів для галузі. Необхідно продовжувати пошук нових рішень для оптимізації транспортних витрат та підвищення ефективності ланцюгів постачання. Розвиток цифрових технологій відкриває нові можливості для вдосконалення логістичних операцій та підвищення їхньої прозорості.

Екологічна модернізація галузі потребує подальшого розвитку та вдосконалення. Компанії повинні надалі інвестувати в технології зниження викидів CO₂ та підвищення екологічної ефективності виробництва. Важливим напрямком є розвиток відновлюваних джерел енергії та пошук нових можливостей для зниження впливу на навколишнє середовище.

Соціальна складова трансформації вимагає особливої уваги до питань розвитку персоналу й підтримки регіонів, залежних від нафтової промисловості. Необхідно створювати нові можливості для професійного розвитку працівників та сприяти диверсифікації економіки регіонів.

Таким чином, проведене дослідження демонструє, що європейський нафтовий сектор знаходиться на етапі глибокої трансформації, яка охоплює всі аспекти діяльності галузі. Успішність цього процесу залежить від здатності компаній адаптуватися до нових умов, впроваджувати інновації та підтримувати баланс між економічною ефективністю, екологічною відповідальністю та соціальним розвитком.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з необхідністю більш детального вивчення довгострокових наслідків повномасштабної російсько-української війни та оцінюванням ефективності впроваджених змін. Варто приділити особливу увагу аналізу впливу нових технологій та інновацій на конкурентоспроможність європейського нафтового сектору, а також розробленню рекомендацій щодо подальшого вдосконалення стратегій розвитку галузі.

Література

1. Вплив війни на українські дослідження – Національний фонд досліджень України. Національний фонд досліджень України – Віримо в нашу перемогу! URL: <https://nrfu.org.ua/news/vplyv-vijny-na-ukrayinski-doslidzhennya/>.
2. Бондаренко Н. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств в умовах глобалізації економіки. *Соціальна економіка*. 2020. № 59. С. 105–117.
3. Гаврилюк І. І. Динаміка та тенденції розвитку міжнародної торгівлі в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2126>.
4. Гаврилюк І. І. Розвиток міжнародної торгівлі в системі міжнародних економічних відносин в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1969>.
5. Завгородній А. В. Принципи зовнішньоекономічної діяльності: національні та регіональні виміри. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Т. 4. № 1. С. 85–93.
6. Зовнішня торгівля товарами. Підсумки I півріччя 2023 року. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-tovaramy-pidsumky-i-pivrichchya-2023-roku>.
7. Козак Ю. Г., Притула Н. В., Єрмак О. А. та ін. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон : моногр. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 240 с.
8. Ковтун Е. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. 2018. № 2. С. 41–45.
9. Легостаєва О. Тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств України. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. № 2. С. 28–32.

-
10. Овсієнко А. М. Управління зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання. *Економічний вісник університету* : зб. наук. праць науковців та аспірантів. Переяслав-Хмельницький : ПХДПУ. 2015. Т. 27-1. С. 123–128.
 11. Остапенко Т. Г. Нанорівень розвитку менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств. *Управління розвитком*. 2016. № 3 (185). С. 48–54.
 12. Europe oil & gas infrastructure market size, 2025-2034 report. *Global Market Insights Inc.* URL: <https://www.gminsights.com/industry-analysis/europe-oil-and-gas-infrastructure-market>.

References

1. Vplyv viiny na ukraïnski doslidzhennia – Natsionalnyi fond doslidzhenn Ukrainy [The impact of the war on Ukrainian research – National Research Foundation of Ukraine]. Natsionalnyi fond doslidzhenn Ukrainy – Virymo v nashu peremohu! [National Research Foundation of Ukraine – We believe in our victory!]. URL: <https://nrfu.org.ua/news/vplyv-vijny-na-ukrayinski-doslidzhennya/>. [in Ukrainian].
2. Bondarenko, N. (2020). Rozvytok zovnishnoekonomichnoi diïalnosti ukraïnskykh pidpriemstv v umovakh hlobalizatsii ekonomiky [Development of foreign economic activity of Ukrainian enterprises in the context of economic globalization]. *Sotsialna ekonomika – Social Economy*, 59, 105–117. [in Ukrainian].
3. Gavryliuk, I. I. (2023). Dynamika ta tendentsii rozvytku mizhnarodnoi torhivli v Ukraini [Dynamics and trends of international trade development in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2126>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-33> [in Ukrainian].
4. Gavryliuk, I. I. (2022). Rozvytok mizhnarodnoi torhivli v systemi mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn v Ukraini [Development of international trade in the system of international economic relations in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 45. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1969>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-53> [in Ukrainian].
5. Zavgorodnii, A. V. (2019). Pryntsypy zovnishnoekonomichnoi diïalnosti: natsionalni ta rehionalni vymiry [Principles of foreign economic activity: national and regional dimensions]. *Ukraiïnskyi Zhurnal Prykladnoi Ekonomiky – Ukrainian Journal of Applied Economics*, 4(1), 85–93. [in Ukrainian].
6. Kozak, Yu. G., Prytula, N. V., & Ermakova, O. A. (2016). Zovnishnoekonomichna diïalnist: pidpriemstvo-rehion [Foreign economic activity: enterprise-region]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury [Center for Educational Literature]. [in Ukrainian].
7. Zovnishnia torhivlia tovaramy. Pidsumky I pivrichchia 2023 roku [Foreign trade in goods. Results of the first half of 2023]. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-tovaramy-pidsumky-i-pivrichchya-2023-roku>. [in Ukrainian].
8. Kovtun, E. (2018). Upravlinnia zovnishnoekonomichnoiu diïalnistiu pidpriemstva [Management of foreign economic activity of an enterprise]. *Naukovyi Visnyk Mykolaivskoho Natsionalnoho Universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho – Scientific*

- Bulletin of the Mykolaiv National University named after V. O. Sukhomlynsky, 2, 41–45. [in Ukrainian].
9. Lehostaieva, O. (2020). Tendentsii rozvytku zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv Ukrainy [Trends in the development of foreign economic activity of enterprises of Ukraine]. Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia – Scientific View: Economics and Management, 2, 28–32. [in Ukrainian].
 10. Ovsienko, A. M. (2015). Upravlinnia zovnishnoekonomichnoiu diialnistiu subiektiv hospodariuvannia [Management of foreign economic activity of business entities]. Ekonomichnyi Visnyk Universytetu – Economic Bulletin of the University. Collection of scientific works of scientists and postgraduates, Pereiaslav-Khmelnyskyi: PHDPU, 27(1), 123–128. [in Ukrainian].
 11. Ostapenko, T. G. (2016). Nanoriven rozvytku menedzhmentu zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv [Nanolevel of development of management of foreign economic activity of enterprises]. Upravlinnia rozvytkom – Development Management, 3(185), 48–54. [in Ukrainian].
 12. Europe oil & gas infrastructure market size, 2025-2034 report. Global Market Insights Inc. URL: <https://www.gminsights.com/industry-analysis/europe-oil-and-gas-infrastructure-market>. [in English].

Статтю отримано 23 грудня 2024 р.

Article received December 23, 2024.